

El llenguatge

21/II/1970

Els cinc sentits (III)

Tal com vam indicar en la primera d'aquestes notes dedicades al llenguatge relacionat amb els cinc sentits, Ramon Llull (Llibre de meravelles) s'hi referia principalment per mitjà de verbs, veure, oir, odorar, gustar i sentir, que no són pas exactament els que fem servir actualment.

De fet, l'ús actual només coincideix plenament amb el de Llull en el primer cas, veure, que en els textos d'aquest autor apareix sobretot amb les formes arcaïques *veser* i *veer*. El llenguatge actual, especialment l'argot, ha creat nombrosos sinònims de *veure*: *llucar*, *clissar*, *filar*, *filustrar*, etc.

El verb *sentir*, usat per Llull significant percebre sensacions tàctils, així com impressions de calor, fred, etc, és un verb que, tal com mostra la seva forma, tenia primitivament el significat de percebre per mitjà de qualsevol sentit, el qual, de fet, encara conserva (amb exclusió de la vista). Però si bé continuem dient habitualment *sentir una olor*, *sentir un sabor*, *sentir un contacte*, així com *sentir calor*, *fred*, *mal*, *coïssor*, etc, usem especialment *sentir* amb el valor equivalent al del verb *oir*, el qual, amb aquesta concurrència i ajudant-hi potser la brevetat de les seves formes, s'ha vist desplaçat, en el llenguatge actual, fins al reducte d'alguna frase feta com *oir missa*. En castellà, a més, *sentir* va adquirir el significat de «lamentar, doldre's», el qual ha passat també al català i hi figura admès per la normativa, encara que no manca qui el rebutja, per poc genuí, en la pròpia expressió.

Odorar i gustar han esdevingut també mots arcaïcs, especialment el primer. En lloc de *odorar* diem avui *olorar*, *flairar* o *ensumar*. Tots els quals usem també en sentit figurat: *olorar un perill*, etc. I en lloc de *gustar* són més corrents *assaborir* i *paladejar*, el sentit del *gus*.

Com hem dit, atribuïnt-se figuradament al paladar. Cal no confondre el significat d'aquests verbs amb el de *tastar*, que avui algú substitueix indegudament per *provar*.

Quant al sentit del tacte, els verbs que hi corresponen són *tocar*, d'origen imprecís, potser onomatopèic, així com *calcar* o *calcejar*.

Albert Jané